

ชื่อเรื่อง การพัฒนารูปแบบการนิเทศการสอน เพื่อส่งเสริมสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุก
ของครูผู้สอนภาษาอังกฤษ ในโรงเรียนสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดขอนแก่น

ผู้วิจัย ณกันยา ไวกำ

ปีที่ทำการวิจัย พ.ศ. 2562

สถานที่วิจัย โรงเรียนในสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดขอนแก่น

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาสภาพปัจจุบันและความต้องการในการจัดการเรียนรู้เชิงรุก ของครูผู้สอนภาษาอังกฤษในโรงเรียนสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดขอนแก่น 2) พัฒนารูปแบบการนิเทศการสอน เพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูผู้สอนภาษาอังกฤษ ในโรงเรียนสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดขอนแก่น 3) ศึกษาผลของการใช้รูปแบบการนิเทศการสอน เพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูผู้สอนภาษาอังกฤษในโรงเรียนสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดขอนแก่น และ 4) ประเมินและปรับปรุงการใช้รูปแบบการนิเทศการสอน เพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูผู้สอนภาษาอังกฤษในโรงเรียนสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดขอนแก่น

การดำเนินการวิจัย แบ่งเป็น 4 ระยะคือ ระยะที่ 1 ศึกษาวิเคราะห์ ข้อมูลพื้นฐาน กลุ่มประชากรในการวิจัยคือ ครูผู้สอนภาษาอังกฤษ สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดขอนแก่น จำนวน 84 คน ผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดขอนแก่น จำนวน 38 คน หัวหน้าฝ่ายวิชาการจำนวน 19 คน หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ 17 คน และศึกษานิเทศก์ สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดขอนแก่น 5 คน ดำเนินการในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2561 ระยะที่ 2 ออกแบบและพัฒนารูปแบบการนิเทศการสอน ดำเนินการสร้างรูปแบบการนิเทศการสอน และตรวจสอบรูปแบบการนิเทศที่ร่างขึ้น โดยใช้ค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of Item – Objective Congruence : IOC) จากการตรวจสอบของผู้เชี่ยวชาญ 5 คน และเพื่อตรวจสอบประสิทธิภาพของรูปแบบการนิเทศ ได้นำไปทดลองใช้กับกลุ่มตัวอย่างในการวิจัย คือ ครูผู้สอนภาษาอังกฤษระดับมัธยมศึกษา โรงเรียนนาจ้ววิทยาสรณ์ สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดขอนแก่น จำนวน 3 คน ผู้บริหารโรงเรียนนาจ้ววิทยาสรณ์ 2 คน และหัวหน้าฝ่ายวิชาการ 1 คน ครูพี่เลี้ยง 2 คน ดำเนินการในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2562 ระยะที่ 3 การนำรูปแบบการนิเทศการสอนไปใช้จริงกับกลุ่มตัวอย่างในการวิจัย คือ ครูผู้สอนภาษาอังกฤษ ระดับมัธยมศึกษา ในโรงเรียนสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดขอนแก่น จำนวน 12 คน จาก 12 โรงเรียน ได้มาจากการสุ่มแบบหลายขั้นตอน โดยใช้แบบแผนการวิจัยแบบการทดลองกลุ่มตัวอย่างเดียว มีการทดสอบก่อน และหลังการทดลอง (One-

Group Pretest-Posttest Design) ดำเนินการในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2562 และระยะที่ 4 การประเมินผลการใช้รูปแบบการนิเทศการสอน กลุ่มตัวอย่างในการวิจัย คือ ผู้อำนวยการสถานศึกษา 12 คน หัวหน้าฝ่ายวิชาการ 12 คน หัวหน้ากลุ่มสาระภาษาต่างประเทศ 12 คน ครูผู้สอนภาษาอังกฤษ ระดับมัธยมศึกษา ในโรงเรียนสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดขอนแก่น ที่สอนในปีการศึกษา 2562 จำนวน 12 คน จาก 12 โรงเรียนในสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดขอนแก่น และนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษา ที่เรียนกับครูผู้สอนที่เป็นกลุ่มตัวอย่างจำนวน 401 คน รวมทั้งศึกษานิเทศก์ จำนวน 4 คน (รวมผู้วิจัย) ได้มาจากการสุ่มแบบเจาะจง (Purposive Sampling)

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยได้แก่ 1) แบบวิเคราะห์เนื้อหา 2) แบบสอบถาม 3) ประเด็นการสนทนากลุ่ม 4) แบบทดสอบ 5) แบบประเมิน 6) แบบบันทึกสะท้อนคิด และ 7) แบบบันทึกทบทวนหลังการปฏิบัติ (After Action Review) สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าร้อยละ (%) ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ค่าทีแบบไม่อิสระจากกัน (t- dependent) และการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) นำเสนอข้อมูลของการวิจัยในลักษณะพรรณนาความ และการพรรณนาความประกอบตาราง

ผลการวิจัยพบว่า

1. ผลการศึกษาข้อมูลพื้นฐาน เพื่อสร้างรูปแบบการนิเทศการสอน เพื่อพัฒนาการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูผู้สอนภาษาอังกฤษ ในโรงเรียนในสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดขอนแก่น ด้วยวิธีการเชิงปริมาณพบว่า ในการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูผู้สอนภาษาอังกฤษ ทั้งด้านปัจจัยพื้นฐานของสถานศึกษา ด้านทรัพยากรการจัดการเรียนรู้ และด้านยุทธวิธีการจัดการเรียนรู้ มีระดับการปฏิบัติน้อย แต่มีความต้องการในระดับมาก ในทุกประเด็นย่อย

2. ผลการพัฒนา ได้รูปแบบการนิเทศการสอน เพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูผู้สอนภาษาอังกฤษระดับมัธยมศึกษา ซึ่งผู้วิจัยสังเคราะห์ขึ้น ใช้ชื่อเรียกว่า รูปแบบพีค (Planning, Implementing, Evaluating, Knowledge Managing : PIEK Model) ซึ่งองค์ประกอบของรูปแบบด้านหลักการ คือ เป็นการนิเทศตามแนวคิดการชี้แนะและเป็นพี่เลี้ยง ร่วมกับการศึกษาทบทวนร่วมกัน ผ่านชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ ในการพัฒนาครูผู้สอนภาษาอังกฤษ ด้านวัตถุประสงค์ คือ เพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูผู้สอนภาษาอังกฤษ ใน 3 องค์ประกอบ ได้แก่ ด้านปัจจัยพื้นฐาน (Basic Element) ด้านยุทธวิธีการจัดการเรียนรู้ (Learning Strategies) และด้านทรัพยากรการจัดการเรียนรู้ (Teaching Resources) และเพื่อสร้างชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพในสถานศึกษา กระบวนการนิเทศ ประกอบด้วย 4 ขั้นตอน ได้แก่ ขั้นตอนที่ 1 ขั้นวางแผน (Planning) เป็นการกำหนดเป้าหมายไว้ในอนาคต โดยการกำหนดนโยบาย และขั้นตอน ของการทำงานไว้อย่างชัดเจน มีวัตถุประสงค์ที่แน่นอน และมีผู้รับผิดชอบปฏิบัติงาน ขั้นตอนที่ 2 ขั้นปฏิบัติการ (Implementing) เป็นขั้นนำแผนสู่การปฏิบัติ มีขั้นตอนย่อย 3 ขั้น ได้แก่ ขั้นก่อนปฏิบัติการ (Pre-

Acting) เป็นการจัดฝึกอบรมปฏิบัติการให้ความรู้สำหรับผู้รับการนิเทศ และทีมชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ ขั้นระหว่างปฏิบัติ (While-Acting) เป็นขั้นการเฝ้าติดตามชั้นเรียนของผู้นิเทศเพื่อสังเกตการจัดการเรียนรู้ของผู้รับการนิเทศ และขั้นหลังปฏิบัติ (Post – Acting) เป็นขั้นการสะท้อนผลการสังเกตชั้นเรียน ขั้นตอนที่ 3 ขั้นประเมินผล (Evaluating) เป็นขั้นที่ผู้นิเทศทำการสังเคราะห์ข้อมูลจากการสังเกตชั้นเรียนในแต่ละครั้งว่าการดำเนินการเป็นอย่างไร ประสบผลสำเร็จ ตามเป้าหมายที่ตั้งไว้หรือไม่ และขั้นตอนที่ 4 ขั้นจัดการความรู้ (Knowledge Managing) เป็นขั้นตอนการสรุปรวบรวมความรู้และประสบการณ์เพื่อนำไปใช้ในการพัฒนางานที่เกี่ยวข้องในสถานศึกษา

3. ผลการตรวจสอบประสิทธิภาพของรูปแบบการนิเทศการสอน โดยทีมศึกษาชั้นเรียน และผู้เชี่ยวชาญ พบว่ารูปแบบการนิเทศการสอนมีความเหมาะสม ความเป็นไปได้และความมีประโยชน์ ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}$ = 4.92 ,4.96,4.96 ตามลำดับ) และผลจากการนำรูปแบบการนิเทศการสอนไปใช้ในโรงเรียน พบว่า ภายหลังการใช้รูปแบบการนิเทศ ครูผู้สอนมีสมรรถนะด้านยุทธวิธีการจัดการเรียนรู้ ตามแนวทางของกิจกรรมการเรียนรู้เชิงรุกสูงกว่าก่อนได้รับการนิเทศ โดยมีคะแนนเฉลี่ยด้านจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครู ภายหลังการใช้รูปแบบการนิเทศการสอนอยู่ในระดับสูงมาก ($\bar{X}$ = 16.50) สูงกว่าก่อนการใช้รูปแบบการนิเทศการสอนซึ่งอยู่ในระดับน้อย ($\bar{X}$ = 9.83)

4. ความพึงพอใจของครูผู้รับการนิเทศที่มีต่อรูปแบบการนิเทศการสอนแบบพีค (PIEK Model) ความพึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}$ = 4.50) และนักเรียนมีความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครู ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}$ = 4.52)